

Enheten för region öst region öst
Anna Billgren 010-730 95 86

PROJEKTRAPPORT: FOKUSOMRÅDE E-HANDEL 2019-2022

Projektrapport: Fokusområde e-handel 2019-22

1. Sammanfattning

Arbetsmiljöverket har mellan 2019 och 2022 inspekterat e-handlare, transportföretag, paketterminaler och utlämningsställen i den så kallade e-handelskedjan. Totalt har 1 317 inspektioner och uppföljningar genomförts, och 664 arbetsgivare har fått sammanlagt 1 830 krav på åtgärder av brister i arbetsmiljön. Endast 17 av 664 arbetsgivare har inte vidtagit åtgärder efter krav.

Arbetsmiljöverket konstaterar att arbetsgivarna i hög grad har åtgärdat bristerna som identifierades vid inspektionerna. Vår bedömning är därför att inspektionerna bidragit till att minska arbetsmiljöriskerna för arbetstagare som arbetar inom e-handelskedjan och att de ökat kunskaperna om det systematiska arbetsmiljöarbetet och aktuella arbetsmiljörisker hos de vi har inspekterat. Ökade kunskaper om systematiskt arbetsmiljöarbete och arbetsmiljörisker ger förutsättningar för ett mer effektivt arbetsmiljöarbete också på sikt.

Resultaten visar att det förekommer brister i det förebyggande arbetsmiljöarbetet, i kunskaper om belastningsergonomi, att organisatorisk och social arbetsmiljö inte undersöks och många olika typer av brister vid truckanvändning. Inspektionerna har gett aktörerna inom e-handeln kunskap, möjlighet och motivation att utveckla arbetsmiljön för de arbetstagare som finns inom pakethantering, men mycket arbete kvarstår för branschernas aktörer att ta tag i.

Inspektioner av e-handelskedjans aktörer har bidragit till det förebyggande arbetsmiljöarbetet på företagen, så att ingen ska bli sjuk, skadas eller dö av jobbet.

2. Bakgrund

E-handeln har vuxit snabbt. En genomsnittlig månad under 2019 e-handlade 70 procent av vuxna svenskar och under pandemin ökade det till över 80 procent¹. Sedan första kvartalet 2022 ses en tillbakagång efter topparna under pandemin.²

Arbetsmiljöverket har fått signaler som indikerar att e-handels aktörer inte följt med i den tekniska och organisatoriska utvecklingen. Signalerna kom från Arbetsmiljöverkets inspektörer, arbetsmarknadens parter och media. Exempel var överfulla utlämningsställen, tunga paket som bärs i tre trappor till kund,

¹ E-barometern 2020, HUI research/PostNord

² E-barometern q1 2022, ibid.

avsaknad av lyfthjälpmedel och pressade tidsramar. Även i arbetsskade-statistiken finns indikatorer på risker: hög representation bland chaufförer, lagerassistenter och truckförare vad gäller arbetsskador och olyckor.

3. Syfte, mål och avgränsningar

Syftet med projektet är att bidra till förverkligande av regeringens arbetsmiljö-strategi genom en tillsynsinsats som kan bidra till förbättrade arbetsmiljö-förhållanden för arbetstagare som arbetar med hantering av paket inom e-handeln.

Målet var att under 2019 och 2020 genomföra 1 500 förrättningar³. Vi inspekterade utlämningsställen för de största paketföretagen, transportföretag som kör åt paketföretagen, terminaler som fördelar paket och e-handlares lagerhantering.⁴

Hamnar, flygplatser och hantering av färskvaror som sålts online omfattades inte av denna insats. På grund av pandemin förlängdes perioden till och med februari 2022.

4. Tillvägagångssätt – upplägg

Under 2019 genomfördes inspektioner hos utlämningsställen och paket-terminaler och 2020 till 2022 genomfördes inspektioner hos transportföretag och e-handlares lager. Det har berört arbetstagare som arbetar med varuplock, hantering av paket, transporter och andra arbetsuppgifter kopplat till beställning och leverans av varor inom e-handelskedjans pakethantering. I fokus har varit det systematiska arbetsmiljöarbetet, belastningsergonomi, våld och hot, användning av truck och organisatoriska och sociala arbets-förhållanden.

Inför uppstart av tillsynen genomfördes samråd med parterna inom handels- och transportområdena och återkoppling har också gjorts under tillsynens gång. Även branschorganisation inom digital handel informerades om den kommande insatsen. Årligen i samband med dagen som brukar kallas *Black Friday* har resultat från inspektionsinsatsen redovisats via pressmeddelanden som uppmärksammats i media och därför nått ut till allmänhet och aktörer inom e-handeln.

³ Med förrättning inom detta projekt menas: inledande inspektion med besök eller på distans och uppföljning av krav med besök eller på distans.

⁴ Dessa arbetsgivare identifieras som en del av en kedja av pakethanterande aktörer som påverkar varandras arbetsmiljö och här benämns e-handelskedjan.

Arbetsställen har valts ut med hjälp av de stora paketföretagen som delat med sig av information om sina terminaler, utlämningsställen och transportföretag. Vi har i föransmälan och direkta kontakter informerat om inspektionernas inriktning och hänvisat till Arbetsmiljöverkets hemsida för olika typer av stödmaterial. Inspektioner har genomförts, med uppföljning hos de som fått krav på förbättringar av arbetsmiljön i ett så kallat inspektionsmeddelande.

Under delar av pandemin har inspektioner, helt eller delvis, genomförts på distans.

5. Resultat

Under insatsen har drygt 1 300 förrättningar genomförts. Ett inspektionsmeddelande med bristbeskrivning och krav på åtgärder har mottagits av 8 av 10 arbetsgivare (78 procent). Arbetsmiljöinspektörernas samlade upplevelse är att arbetsgivare till övervägande del varit positiva till inspektionerna och sett vikten av att utveckla sitt arbetsmiljöarbete.

Arbetsmiljöverket konstaterar att arbetsgivarna i hög grad har åtgärdat bristerna som identifierades vid inspektionerna. Vår bedömning är därför att inspektionerna bidragit till att minska arbetsmiljöriskerna för arbetstagare som arbetar inom e-handelskedjan och att de ökat kunskaperna om det systematiska arbetsmiljöarbetet och aktuella arbetsmiljörisker hos de vi har inspekterat. Ökade kunskaper om systematiskt arbetsmiljöarbete och arbetsmiljörisker ger förutsättningar för ett mer effektivt arbetsmiljöarbete också på sikt. Inspektörerna har både ställt krav på uppmärksammade förbättringsåtgärder och haft dialoger med arbetstagare och arbetsgivare under inspektionsprocessen. Inspektörerna har även delat med sig av goda exempel på arbetsmiljöåtgärder.

De vanligaste bristområdena som framkommit under inspektionerna är:

- Arbetsgivare saknar eller har bristfälliga rutiner⁵ för att bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete.
- Arbetsgivare saknar eller gör bristfälliga undersökningar och riskbedömningar av manuell hantering och annan belastningsergonomi. Ofta saknas kunskaper om belastningsergonomiska risker.
- Arbetsgivare brister i undersökning och riskbedömning av organisatorisk och social arbetsmiljö.

⁵ Rutiner innebär i förväg bestämda tillvägagångssätt och skapar systematik i arbetsmiljöarbetet. Rutiner ska ge besked om när, hur och av vem det systematiska arbetsmiljöarbetet ska genomföras och vilka som ska delta.

- Arbetsgivare brister i arbetet kring truckanvändning.

Området hot och våld i arbetsmiljön har kravställts i mindre utsträckning än förväntat. Främst har krav inom området hot och våld ställts inom handeln.

Bristerna har i de flesta fall åtgärdats och vi ser därför en konkret effekt av tillsynen för de bolag vi inspekterat.

En liten andel, 17 av 664 arbetsgivare, har inte uppfyllt kraven i tid och därför förelagts åtgärder förenat med vite. När rapporten sammanställts har de flesta av de ärendena avslutats utan vitesutdömande. Totalt 14 sanktionsavgifter för saknade trucktillstånd har utfärdats – de flesta inom transport och terminal.

6. Diskussion och slutsatser

Nedan följer en diskussion utifrån de erfarenheter som dragits utifrån inspektionerna och sedan de slutsatser som går att dra av dem.

Diskussion

E-handelskedjan är en sektor som präglas av hantering av paket och gods mellan de olika aktörerna. Vi ser att systemet är utformat för att skapa ett optimalt flöde av varor till kund och tar liten hänsyn till arbetsmiljön för de anställda i hanteringen. Den dramatiska ökningen av paketvolymerna har inte ändrat arbetssätten i någon större omfattning och gäller i hela kedjan. Stora strukturförändringar på kort tid, och en kvarstående omfattande manuell hantering av paket, påverkar förutsättningarna för ett förebyggande arbetsmiljöarbete. (För en mer utvecklad analys se bilaga 2.)

Det förebyggande arbetsmiljöarbetet förebygger inte

Bristande kunskaper, om arbetsmiljöarbete generellt och arbetsmiljörisker specifikt, är ett problem inom e-handelskedjan. Dels rör det arbetsgivarnas kunskaper om arbetsmiljörisker och metoder som påverkar undersökningarnas kvalitet, dels rör det arbetstagarnas kunskaper om risker i arbetsmiljön.

Eftersatta kunskaper om belastningsergonomi

Inom det belastningsergonomiska området kan brister i kunskaper och irrelevanta undersökningsmetoder⁶ leda till uteblivna åtgärder. Många gånger införskaffas eller används inte teknisk utrustning som skulle underlätta den

⁶ Föreskriften om belastningsergonomi 2012:2 säger att arbetsgivaren ska bedöma belastning utifrån hur länge, hur ofta och hur mycket kroppen belastas. I undersökningen ska arbetsgivaren ta hänsyn till arbetsställningar, arbetsrörelser, manuell hantering, repetitivt arbete och synförhållanden. I bedömningen ska fysiska, organisatoriska och psykosociala faktorer beaktas. Se 4§ 2012:2.

manuella hanteringen. Reglerna om undersökning och riskbedömning som finns i föreskrifterna om belastningsergonomi följs inte.

Vi observerar att undersökningar ofta inte väger in de faktorer som är avgörande för att bedöma risken för belastningsskador. Vi ser i tillsynen att där sakkunniga med ergonomisk kompetens stöttar i processen, blir åtgärder mer relevanta och sänker den ergonomiska belastningen.

Vi har i inspektionerna ställt krav på och därmed drivit på utvecklingen för användning av lyfthjälpmedel och rullande hantering i e-handelskedjan. Förändring av volymer som enskilda hanterar, användning av olika former av hjälpmedel och automatisering leder en minskad belastning.

Den organisatoriska och sociala arbetsmiljön undersöks inte

Arbetet med organisatorisk och social arbetsmiljö är eftersatt i e-handelskedjan. Det blir mest synligt i våra krav på undersökning och riskbedömning av arbetsmiljön. Det saknas också åtgärder. Vi ser en tendens att man bara undersöker utifrån ett individperspektiv (med till exempel medarbetarsamtal) i stället för utifrån ett organisatoriskt perspektiv.

Arbetet i kedjan präglas av att hålla vissa tider från order till leverans och att mängden paket som ska hanteras inom tiden kan variera. Kravet på hantering av stora paketvolymer ligger ofta inte i balans med resurserna kopplade till bemanning, tid och hjälpmedel.

Ohälsosam arbetsbelastning ökar riskerna också inom andra områden: har arbetstagare bråttom i hantering lyfter de inte på ett hälsosamt sätt, kör trucken i för hög hastighet eller stressar i trafiken med möjliga allvarliga följder.

Många risker vid truckanvändning

Truckanvändning är en av de arbetsuppgifter där antalet olyckor ökar⁷. Följden av olyckorna är långa sjukskrivningar och kroniska skador. Det uppdrivna arbetstempot kring truckanvändning är en risk vi ser inom e-handelskedjan.

Andra risker kring truckanvändning är till exempel

- att blanda gående och trafik

⁷ Enligt Arbetsmiljöverkets statistik har olyckor med truckar som orsakar sjukfrånvaro ökat med cirka 18 procent mellan åren 2016 och 2021. Inom yrket truckförare har ökningen varit 13 procent och inom yrket lagerassistenter 86 procent. Dessa yrken återfinns inom e-handelssektorn. Näringsgrenen magasinering och varulagring står för en ökning på 76 procent.

- avsaknad av lokala trafikregler
- laddningsplatserna
- brister när det gäller påkörnings- och genomskjutningsskydd
- avsaknad av långsiktigt arbete med förarnas ergonomi

Behovet av samordning av arbetsmiljön enligt samordningsansvaret i arbetsmiljölagen blir konkret både gällande andras arbetstagare som kör truck i den egna verksamheten och när andras arbetstagare rör sig i miljön. Samordningen mellan arbetsgivare är ett område som kan förbättras för truckanvändning, och särskilt för de förare som rör sig mellan e-handelskedjans olika delar.

Slutsatser

Det systematiska arbetsmiljöarbetet brister i kedjans alla delar

Aktörer inom e-handelskedjan behöver arbeta vidare med att införa och utveckla de centrala aktiviteterna i det systematiska arbetsmiljöarbetet, det vill säga att undersöka arbetsmiljön, riskbedöma och vidta åtgärder. I det arbetet är en fungerande samverkan mellan arbetsgivare, arbetstagare och skyddsombud viktig.

Kunskaper saknas eller är bristfälliga

Kunskaperna om systematiskt arbetsmiljöarbete och de arbetsmiljörisker som finns eller kan uppstå i en verksamhet behöver förbättras. Det gäller till exempel undersökning, riskbedömning och åtgärder kring belastningsergonomiska risker. Har arbetstagare kunskaper om riskerna kan de bättre hantera det dagliga arbetet, anmäla brister och undvika skador och olyckor. Med relevanta kunskaper kan relevanta åtgärder vidtas av arbetsgivare och arbetstagare inom e-handeln.

Teknisk utrustning mot fysisk överbelastning vid (tung) manuell hantering saknas

Tillgång till och användning av rullande hantering och lyfthjälpmiddel minskar den manuella hanteringen och sänker den fysiska belastningen i kedjan. Investeringar i lyftutrustning och andra hjälpmedel behöver följas upp för att säkerställa att de faktiskt används och underhålls och därmed minskar belastningen på det sätt som avsetts.

Paketvolymen i relation till resurser skapar hög belastning

Mängden paket som ska hanteras är ett krav som måste mötas med tillräckliga resurser. Undersökningar ger underlag och verktyg till att anpassa verksamheten efter till exempel paketvolymen och produktionstoppar. Undersökningar bidrar till att förebygga ohälsosam arbetsbelastning och skapa utrymme för nödvändig återhämtning som arbetstagarna behöver. Genom anpassade resurser (tekniska hjälpmedel, bemanning och annan organisation) går den totala belastningen (fysiskt, organisatoriskt och socialt) inom e-handeln att sänka.

Paket som produkt påverkar hela e-handelskedjans arbetstagare

Val av emballage, viktgränser för hantering och leveranstider är effektiva för att minska belastningsergonomiska risker. Viktgränserna på 20 kg för paket på utlämningsställen och 25–35 kg för hemleveranser vilar inte på belastningsergonomiska grunder. Det finns begränsningar för hur lyfthjälpmedel kan användas i dessa sammanhang. Val av fordon påverkar förarens belastning då det styr mängden paket de hanterar, möjligheten att undvika återkommande omstuvning, typ av försändelser som kan fraktas och möjlighet till hjälpmedel som bakgavellyft och trappklättrare.

Nödvändigt med en bättre dialog mellan e-handelskedjans aktörer

I en dialog kan paketföretag tillsammans med e-handlare, transportföretag och utlämningsställen gemensamt hitta lösningar som är hållbara ur ett arbetsmiljöperspektiv för e-handelskedjans olika aktörer. Synliga utvecklingsområden är tidsramar, emballagelösningar, viktgränser och anpassade lossningsmiljöer som ger möjlighet till användning av hjälpmedel.

7. Avslutning

Resultatet av inspektionerna kommer att spridas genom samråd med parterna. Arbetsmiljöverket bjuder in parter, aktörer och branschorganisationer till ett särskilt möte för att starta en dialog om hur aktörerna i e-handelskedjan kan samverka för att förbättra arbetsmiljön i hela kedjan.

Arbetsmiljöverkets inspektioner inom e-handeln har bidragit till förbättringar. Det har gett aktörerna i kedjan möjligheter och motivation att genomföra förbättringar. Branschernas aktörer har mycket kvar att göra för att bidra med förbättringar av arbetsmiljön för alla arbetstagare i e-handelskedjan. Arbetsgivarna ansvarar för att det systematiska arbetsmiljöarbetet fungerar och att allvarliga risker åtgärdas.

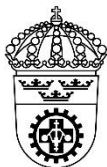
Den tillväxt av e-handelssektorn som skett de senaste åren kommer troligen att mattas av, vilket varit en tendens under 2022. Samtidigt är strukturomvandlingen ändå här för att stanna. Arbetsmiljöverkets förväntan är att ett förebyggande arbetsmiljöarbete har en tydlig plats i den fortsatta utvecklingen.

Välkommen att kontakta

Projektledare: Eric Storbjörk, inspektionsavdelningens region öst

Telefon: 0107309408

E-post: eric.storbjork@av.se

Bilaga 1

Statistik ur tillsynen

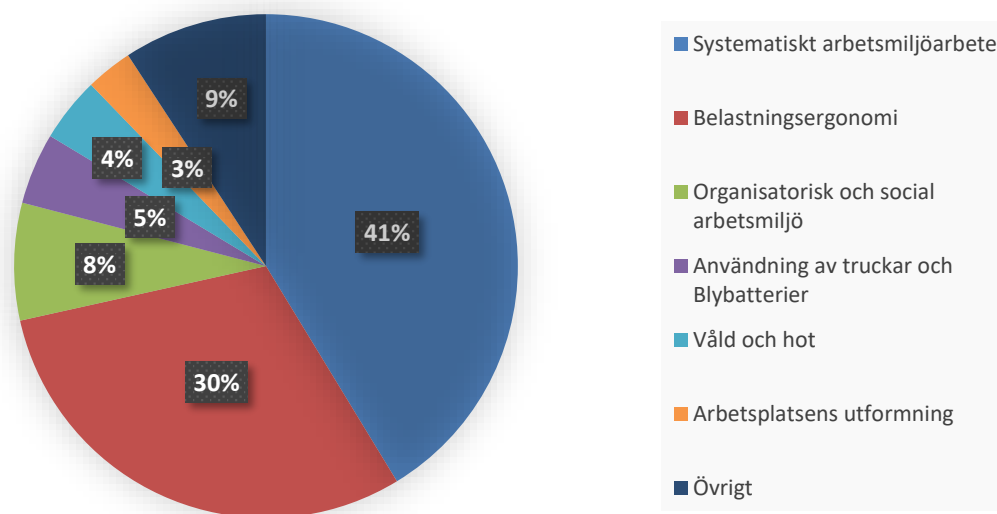
Tabell 1: Förrättningar, inspektionsmeddelanden och krav	
Förrättningar	
Inspektioner ⁸	664
Uppföljningar	439
Annan förrättning ⁹	205
Annat (t.ex. information)	9
Totalt:	1 317
Annat	
Besökta arbetsställen	694
Inspektionsmeddelanden (IM)	517
Andel IM (antalet IM/antalet inspektioner)	78 %
Antal krav ställda	1 830

⁸ Av genomförda inspektioner och uppföljningar har cirka 320 genomförts på distans. En exakt siffra är svår att få fram då den interna registreringsmetoden ändrades under aktivitetens genomförande. Se även fotnot 9 om olika typer av förrättningar.

⁹ Med annan förrättning avses en kontakt med arbetsgivare som inte varit en renodlad inspektion eller uppföljningsinspektion. Under pandemin användes olika typer av distansmetoder för inspektioner och under en period registrerades kontakter med arbetsgivare på detta sätt. Det har bland annat resulterat i att inspektörer begärt in ett skriftligt underlag i form av till exempel rutiner. I de flesta fall har det förekommit kontakt innan vi genomför inspektion i sin helhet, som senare resulterar i ett inspektionsmeddelande.

Diagram 1: Antal krav ställda efter föreskriftsområden

Kommentar om resultatet för ställda krav.

Hur många krav vi ställer inom en tillsyn påverkas av många olika faktorer. Krav baseras på brister. Hos olika arbetsgivare förväntas olika typer av brister. I denna tillsyn är det bara vissa arbetsgivare som till exempel har haft truckar. Resultatet på 5 procent kan se litet ut i relation till alla arbetsställen, men skulle bli högre om vi kunde lyfta ut hur många arbetsgivare vi besökt som faktiskt hade en truckanvändning.

Bilaga 2

Utvecklad analys och diskussion av resultatet, med sammanställning av arbetsgivares vidtagna åtgärder

Inspektionerna har gett Arbetsmiljöverket en bild av de utmaningar som e-handelssektorn står inför i det fortsatta arbetsmiljöarbetet. Nedan finns en mer utvecklad analys av resultatet som återfinns i avsnittet 6. *Diskussion och slutsatser* i rapporten (se sidan 4 och framåt).

Det förebyggande arbetsmiljöarbetet förebygger inte

Bristande kunskaper om arbetsmiljöarbete generellt och arbetsmiljörisker specifikt är ett problem inom e-handelskedjan. Dels rör det arbetsgivarnas kunskaper om arbetsmiljörisker och metoder som påverkar undersökningarnas kvalitet, dels rör det arbetstagarnas kunskaper om risker i arbetsmiljön. Arbetstagares bristande kunskaper om risker i arbetsmiljön är en konsekvens av att nya arbetstagare i verksamheten inte får introduktion och återkommande påminnelser om risker och arbetssätt. Stor personalomsättning, korttidsfrånvaro och användning av bemanningsföretag är utmaningar för delar av sektorn, då det påverkar möjligheterna att bygga långsiktig och relevant kompetens.

Eftersatta kunskaper om belastningsergonomi

Inom det belastningsergonomiska området kan brister i kunskaper och icke relevanta undersökningsmetoder¹⁰ leda till uteblivna åtgärder. Många gånger införskaffas eller används inte teknisk utrustning som skulle underlätta den manuella hanteringen. Reglerna om undersökning och riskbedömning som finns i föreskrifterna om belastningsergonomi följs inte.

Vi observerar att undersökningar ofta inte väger in de faktorer som är avgörande för att bedöma risken för belastningsskador. Vi ser i tillsynen att där sakkunniga med ergonomisk kompetens stöttar i processen, blir åtgärder mer relevanta och sänker den ergonomiska belastningen.

Inom pakethantering dominerar fortfarande den manuella hanteringen. Belastningsproblemen är starkt kopplade till hantering av många paket under ett skift och skadliga arbetsställningar och arbetsrörelser. Det förekommer

¹⁰ Föreskriften om belastningsergonomi 2012:2 säger att arbetsgivaren ska bedöma belastning utifrån hur länge, hur ofta och hur mycket kroppen belastas. I undersökningen ska arbetsgivaren ta hänsyn till arbetsställningar, arbetsrörelser, manuell hantering, repetitivt arbete och synförhållanden. I bedömningen ska fysiska, organisatoriska och psykosociala faktorer beaktas. Se 4§ 2012:2.

teknisk utrustning som kan minska den fysiska belastningen, men ofta inte i tillräcklig utsträckning för att möta behovet. Tillgången till och användningen av lyfthjälpmedel har varit eftersatt och arbetsutrustningen inte anpassad efter arbetstagarnas behov. Konkreta exempel är hanteringen av tyngre paket på terminaler, utlämningsställen och vid transporter. Svårigheter med att hjälpmedel (till exempel vagnar, trappklättrare och vacuumlyftar) inte fungerar, inte är anpassade efter miljön eller inte finns alls, leder till att arbetstagare lyfter och bär i stället för att använda hjälpmedel. En ständig tidspress påverkar också om och hur hjälpmedel används.

Arbetstagarna vet ofta inte vikten på paket de ska lyfta och de hanterar många paket på kort tid. Paketens vikt, form, greppbarhet och material är inte anpassade efter manuell hantering, utan efter kunders behov eller skyddet av varan som finns i.

Vi har i inspektionerna ställt krav på och därmed drivit på utvecklingen för användning av lyfthjälpmedel och rullande hantering i e-handelskedjan. Många aktörer använder rullburar i olika skeden av hanteringen, men när underhåll inte sker bidrar de inte till att minska belastningen som det är tänkt. Defekta burar är ett problem som påverkar arbetstagare i hela kedjan. Efter att ha ställt krav har vi sett en förbättring av rutiner kring underhåll av rullburar.

En minskning av manuell hantering och en övergång till en mer automatiserad hantering är en lösning för att med de ökande volymerna nå en rimlig belastning för arbetstagarna inom e-handeln. Hela sektorn genomgår en automatiserings- och digitaliseringsprocess.

Den organisatoriska och sociala arbetsmiljön undersöks inte

Arbetet med organisatorisk och social arbetsmiljö är eftersatt i e-handelskedjan. Det blir mest synligt i våra krav på undersökning och riskbedömning av arbetsmiljön. Det saknas också åtgärder. Vi ser en tendens till att man bara undersöker utifrån ett individperspektiv (med till exempel medarbetarsamtal) i stället för utifrån ett organisatoriskt perspektiv.

Arbetet i kedjan präglas av att hålla vissa tider från order till leverans och att mängden paket som ska hanteras inom tiden kan variera. Kravet på hantering av stora paketvolymerna ligger ofta inte i balans med resurserna kopplade till bemanning, tid och hjälpmedel. Pandemin höjde på kort tid volymnivåerna och skapade en kraftig obalans mellan krav och resurser. Dessa faktorer kan leda till en ohälsosam arbetsbelastning.

Ohälsosam arbetsbelastning ökar riskerna också inom andra områden: har arbetstagare bråttom i hanteringen lyfter de inte på ett hälsosamt sätt, kör trucken i för hög hastighet eller stressar i trafiken med möjliga allvarliga följder.

Görs inte återkommande undersökningar är det lätt att missa nya risker i arbetsmiljön. En ny utmaning för e-handelskedjan kan bli den ökande användningen av artificiell intelligens i lagerhållning och leveranser. Arbetsgivare ska undersöka och riskbedöma inför förändringar. Här behövs tid och kunskap för att veta om det kan uppstå nya risker kring ny teknologi och hur den kan påverka till exempel ohälsosam arbetsbelastning.

Arbetsgivarnas vidtagna åtgärder

Under inspektionerna har Arbetsmiljöverkets inspektörer observerat de åtgärder som vidtagits för att undanröja brister, men också hur arbetsmiljöarbetet har utvecklats. Nedan finns en kortfattad sammanfattning med de observationer Arbetsmiljöverket har gjort i samband med uppföljande inspektioner och den efterföljande analysen.

Huvuddelen av ställda krav är uppfyllda. Rutiner för arbetsmiljöarbetet har tagits fram eller utvecklats. Undersökningar och riskbedömningar har genomförts. Arbetstagare och arbetsledare har fått information och utbildning i varierande grad, för att stärka kunskaper kring hur risker ska hanteras i arbetet.

Vår tillsyn har bidragit till att utlämningsställen har jobbat med placeringen av paket för gynnsammare arbetsställningar, skapat förutsättningar för större arbetsutrymmen och mer rullande hantering. På terminalerna ser vi en ökad rullande hantering och ökad tillgång till lyfthjälpmedel. Flera aktörer ser över sina viktgränser. Inom transportområdet ser vi exempel på lösningar med trappklättrare och anpassning av fordon för in- och urlastning. En del e-handlare har justerat varuflöden och plockrutiner för att förändra belastningen hos arbetstagarna. Vi ser investeringar i automatiserade lagersystem.

Enligt arbetsmiljölagen ska arbetsgivarna följa den tekniska och samhällliga utvecklingen¹¹. Vi noterar att arbetsgivarna ofta har vidtagit organisatoriska åtgärder: förändring i bemanning, hur länge ett arbetsmoment utförs eller rotation mellan arbetsstationer. Exempelvis görs tunga lyft av två personer i

¹¹ Arbetsmiljölagens kapitel 2, §1: "Arbetsmiljön ska vara tillfredsställande med hänsyn till arbetets natur och den sociala och tekniska utvecklingen i samhället". I lagens motiv framgår att den vid tiden rådande tekniska och sociala utvecklingen måste beaktas och att arbetsmiljön ska förbättras i takt med de möjligheter utvecklingen ger. Se Gullberg, H., Rundqvist, K-L., Arbetsmiljölagen i lydelse den 1 juli 2018 kommentarer och författningar, 18:e upplagan, Stockholm 2018, s73f.

stället för att ordna ett lyfthjälpmedel. Ibland har det åtgärdat bristen, ibland inte. Vi ser också att det finns en viss ovilja att göra de nödvändiga investeringar som krävs för att få in teknisk utrustning. Hjälpmedel i form av vagnar, lyftar och förändring till hantering via pall och bur, har bidragit till en positiv förändring och minskad belastning. Det är tydligt att tekniska åtgärder många gånger gett större effekter för minskad belastning än de organisatoriska.